

ΚΙΝΗΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: kipan@central.ntua.gr

ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αθήνα, 15 Απριλίου 2016

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

ΘΕΜΑ: Η θέση της Δ.Ε. ΚΙΠΑΝ για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών, την καταβολή διδάκτρων καθώς και το πρόσφατο σχετικό ερωτηματολόγιο της κυρίας Αναπληρώτριας Υπουργού Παιδείας.

Με αφορμή την αποστολή, από την Αναπληρώτρια Υπουργό Παιδείας Σία Αναγνωστοπούλου «Πρόσκλησης προς τους Πρυτάνεις των Πανεπιστημίων και τους Προέδρους των ΤΕΙ για την κατάθεση προτάσεων σχετικά με τον εξορθολογισμό και την αναβάθμιση των ΠΜΣ», η Εκτελεστική Γραμματεία της ΚΙΠΑΝ υπενθυμίζει τη θέση της για τα ΠΜΣ, όπως την είχε διατυπώσει στις 30 Μαρτίου 2015 [1]:

«Κατά την τελευταία εικοσαετία, οι μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα γνώρισαν αλματώδη ποσοτική ανάπτυξη. Το πλήθος των μεταπτυχιακών προγραμμάτων που προσφέρονται από τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, ως αποτέλεσμα της αυξημένης ζήτησης, που με τη σειρά της είναι αποτέλεσμα και του πληθωρισμού των προπτυχιακών τίτλων σπουδών, είναι απολύτως δυσανάλογο τόσο με το πλήθος των προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών όσο και με τους φοιτητικούς πληθυσμούς, αλλά πολλές φορές και με τις αντικειμενικές δυνατότητες των ιδρυμάτων που τα οργανώνουν. Ως εκ τούτου, πολλά από τα προγράμματα αυτά δεν ικανοποιούν τις διεθνώς παραδεκτές προδιαγραφές ποιότητας. Προκύπτει, επομένως, επιτακτική ανάγκη αξιολόγησης και πιστοποίησης των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, η οποία θα πρέπει να αναληφθεί από την ΑΔΙΠ, με σαφή κριτήρια, μεθοδολογία και διαδικασία, που θα πρέπει να προταθούν από την ίδια και να συμφωνηθούν με τα Πανεπιστήμια.

Το κόστος οργάνωσης και λειτουργίας των υψηλής ποιότητας προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών είναι, διεθνώς, εξαιρετικά υψηλό. Δεν είναι, επομένως, τυχαίο το γεγονός ότι στα σοβαρά πανεπιστημιακά ιδρύματα σε όλο τον κόσμο η δαπάνη λειτουργίας των μεταπτυχιακών σπουδών καλύπτεται, εν μέρει τουλάχιστον, με δίδακτρα.

Στη χώρα μας επικρατεί, σε σχέση με τα δίδακτρα στις μεταπτυχιακές σπουδές, μία ερμαφρόδιτη κατάσταση: σε ορισμένα ιδρύματα προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων για την παρακολούθηση συγκεκριμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων, ενώ σε άλλα η λειτουργία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων υποστηρίζεται οικονομικά από πόρους του ιδρύματος και κυρίως πολύ-πολύ εθελοντική δουλειά (εκπαιδευτική & διαχειριστική) από πλευράς των συναδέλφων! Αναμφίβολα η πολιτική επιβολής ή μη διδάκτρων στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών εντάσσεται στο σύνολο των πολιτικών που πρέπει να αποφασίζονται από το κάθε Πανεπιστήμιο, στο πλαίσιο της αυτοδιοίκησής του.

Όμως, με δεδομένη την κακή οικονομική κατάσταση των ιδρυμάτων λόγω της ελλειπούς κρατικής χρηματοδότησης των τελευταίων χρόνων, η συνέχιση της λειτουργίας μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο χωρίς δίδακτρα δεν είναι πλέον ρεαλιστική. Ας σημειωθεί ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές είναι σπουδές πέραν των βασικών, υψηλής εξειδίκευσης,

προσανατολισμένες προς την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων άμεσα ανταλλάξιμων στην κορυφή της αγοράς εργασίας. Ως εκ τούτου, τυπικά και ουσιαστικά, δεν εμπίπτουν στη συνταγματικά κατοχυρωμένη υποχρέωση της πολιτείας για παροχή δωρεάν βασικής εκπαίδευσης. Η καταβολή διδάκτρων για τις μεταπτυχιακές σπουδές δεν πρέπει να θεωρείται ως ένας ακόμη ταξικός φραγμός στη μόρφωση, όπως θέλουν να τον παρουσιάσουν οι εξ επαγγέλματος υπερασπιστές του «δημόσιου και δωρεάν πανεπιστημίου», που όμως συστηματικά ξεχνούν να πουν από πού προέρχονται οι πόροι και ποιος πληρώνει το «δωρεάν» πανεπιστήμιο.

Επομένως, η καταβολή διδάκτρων, με την προϋπόθεση της ορθής αξιοποίησής τους στα πλαίσια της ακαδημαϊκής ηθικής και δεοντολογίας, καθώς και των διεθνώς αποδεκτών καλών ακαδημαϊκών πρακτικών, είναι, υπό τις σημερινές συνθήκες, αναγκαία για τη λειτουργία υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακών προγραμμάτων στην χώρα μας, εφόσον βεβαίως επιθυμούμε αυτά να είναι συγκρίσιμα με ανάλογα προγράμματα Ευρωπαϊκών και Αμερικανικών πανεπιστημίων και να μπορούν, επομένως, να προσελκύουν εκτός από Έλληνες και ξένους φοιτητές.

Τα έσοδα από τα δίδακτρα θα επιτρέψουν την αναβάθμιση των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών, καθώς μέρος τους θα διατίθεται για την πρόσκληση διακεκριμένων ακαδημαϊκών από το εσωτερικό και το εξωτερικό για διαλέξεις, για την οργάνωση σύντομων μαθημάτων (short courses), ημερίδων καθώς και άλλων συναφών δραστηριοτήτων. Θα επιτρέψουν, επίσης, την αξιοποίηση υψηλού επιπέδου ελλήνων επιστημόνων, που σήμερα υποαπασχολούνται ή ετεροαπασχολούνται, οι οποίοι θα μπορούσαν να απασχοληθούν ως εξωτερικοί συνεργάτες ή μεταπτυχιακοί υπότροφοι. Αυτό το επιστημονικό δυναμικό θα παραμείνει με αυτόν τον τρόπο στη χώρα μας –δεν θα προστεθεί δηλαδή στις χιλιάδες αναγκαστικούς θιασώτες του “brain drain”, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξή της.

Ένα ικανό ποσοστό των εσόδων (π.χ. 20-30%) θα πρέπει να κατευθύνεται σε υποτροφίες για άριστους φοιτητές, που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καταβάλλουν δίδακτρα. Οι οικονομικοί πόροι από τα δίδακτρα, τέλος, θα μπορούν να αξιοποιούνται για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των προγραμμάτων, για την αναβάθμιση του ερευνητικού και λειτουργικού εξοπλισμού, για την ενίσχυση των βιβλιοθηκών, ή ακόμη και για την αποζημίωση του διδακτικού προσωπικού που απασχολείται πέρα από τις συμβατικές και από τον νόμο προβλεπόμενες υποχρεώσεις του στην οργάνωση και διδασκαλία του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Θα πρέπει επιτέλους να γίνει κατανοητό –από όλες τις πλευρές- ότι τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών υπό όρους σαφώς διαμορφωμένους στο διεθνές ακαδημαϊκό στερέωμα μπορούν να αποτελέσουν –ειδικά στις σημερινές συνθήκες- ένα ισχυρό αναπτυξιακό εργαλείο για το πανεπιστημιακό σύστημα αλλά και για τη χώρα ολόκληρη οικονομικά και κοινωνικά.

Χρειάζεται όμως, πάνω και πρώτα απ’ όλα, η επίδειξη της ανάλογης στοιχειώδους σοβαρότητας!»

Αναφορικά με την πρόσκληση-πρόκληση της κυρίας Αναπληρώτριας Υπουργού, επισημαίνουμε τα εξής:

Με τις περισσότερες από τις διαπιστώσεις που κάνει η κ. Αν. Υπουργός στην εισαγωγή της πρόσκλησής της δεν είναι δυνατό να διαφωνήσει κανείς, αφού πρόκειται κυρίως για παράθεση αριθμητικών και στατιστικών στοιχείων. Οι εισαγωγικές όμως αυτές διαπιστώσεις οδηγούν σε εντελώς εσφαλμένο συμπέρασμα. Λέει η κ. Αν. Υπουργός: «Επειδή η τεράστια ανομοιογένεια που παρατηρείται στη δομή αλλά και τη χρήση των πόρων αρκετών ΠΜΣ ενέχει τον κίνδυνο να υπονομευτεί η συνολικότερη λειτουργία του θεσμού των μεταπτυχιακών σπουδών, με ταυτόχρονη

υποβάθμιση της διδασκαλίας των προπτυχιακών μαθημάτων και με εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα πολλών υψηλού επιπέδου ΠΜΣ, θα πρέπει να επανακαθοριστούν με σαφήνεια τα ακαδημαϊκά και λειτουργικά κριτήρια των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών.»

Σφάλμα 1ο : Η ανομοιογένεια στη δομή και στη λειτουργία των ΠΜΣ, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των πόρων τους, δεν ενέχει απολύτως κανένα κίνδυνο υπονόμησης της συνολικότερης λειτουργίας του θεσμού των ΠΜΣ. Προφανώς η κ. Υπουργός αγνοεί ότι μία από τις βασικές αρχές συγκρότησης του ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) είναι η διασφάλιση της διαφορετικότητας των ιδρυμάτων της ανώτατης εκπαίδευσης και η πλήρης αναγνώριση του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού και αυτοδιοίκησής τους, στο πλαίσιο βεβαίως μιας εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση. Παρά τις εργώδεις προσπάθειες της κυβέρνησης περί του αντιθέτου, η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι μέλος του ΕΧΑΕ.

Σφάλμα 2ο : Προφανώς η κ. Υπουργός επίσης αγνοεί άλλη μία βασική αρχή συγκρότησης του ΕΧΑΕ: τη μη εμπλοκή των κεντρικών ή περιφερειακών κυβερνήσεων σε εσωτερικά θέματα διοίκησης (micromanagement) των ιδρυμάτων. Αν και σε αρκετές περιπτώσεις είναι πράγματι απαραίτητος ο επανακαθορισμός της δομής και της λειτουργίας των ΠΜΣ, αυτό πρέπει να γίνει με ευθύνη των εμπλεκόμενων ιδρυμάτων και όχι με εφαρμογή της γνωστής κρατικίστικης ιδεοληπτικής αρχής του «one size fits all».

Ερώτημα 1ο: Το_επόμενο ερωτηματολόγιο της «Κυβερνώσας Αριστεράς» θα αφορά τα ποσά, που διακινούνται στους ΕΛΚΕ των ΑΕΙ από ερευνητικά (και μη) προγράμματα και μελέτες και οι ποσοτώσεις στις κατανομές τους σε παρακρατήσεις, λειτουργικά και αμοιβές; Ρωτούμε έτσι για να προετοιμαζόμαστε!

Η κυβέρνηση, στερούμενη παντελώς εθνικού στρατηγικού σχεδίου για την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα και ανίκανη να επιλύσει ακόμη και το απλούστερο από τα προβλήματα που την ταλανίζουν, δεν είναι σε θέση να διατυπώσει πειστική πρόταση ούτε για τα ΠΜΣ. Γι' αυτό και καταφεύγει στη γνωστή τακτική της «αριστεράς»: την προσπάθεια εμπλοκής των διοικήσεων των Ιδρυμάτων σε ένα στημένο «διάλογο», που θα «καταλήξει δημοκρατικά» στα συμπεράσματα που η ίδια έχει αποφασίσει εκ των προτέρων.

Πρόσφατα, ανάλογη προσπάθεια του Προέδρου της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, Κώστα Γαβρόγλου να εμπλέξει τα Συμβούλια σε παρόμοιο «διάλογο», κατέληξε σε παρωδία, αφού μόνο οκτώ Συμβούλια απάντησαν στον κ. Πρόεδρο [2], και μερικά απ' αυτά, συμπεριλαμβανομένων των ΕΚΠΑ και του ΕΜΠ έδωσαν «πληρωμένες» απαντήσεις.

Στην περίπτωση αυτή, θεωρούμε ότι οι διοικήσεις των ΑΕΙ χρειάζεται να απαντήσουν μόνο στο τελευταίο ερώτημα της κυρίας Υπουργού: «20. Τι άλλες προτάσεις θα θέλατε να κάνετε προς το Υπουργείο σε σχέση με τη λειτουργία των ΠΜΣ;». Η προσήκουσα δε απάντηση είναι: διαμορφώστε τώρα το εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα, όπως κάνουν εδώ και πολλά χρόνια κυβερνήσεις ακόμη και αναπτυσσόμενων χωρών, που σέβονται τους πολίτες τους (βλέπε, για παράδειγμα [3] - [5]). Αν ούτε αυτό δεν μπορείτε να κάνετε, τότε: **«Να παραιτηθείτε. Αρκετά πια!»**

**ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ της
ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ**

Συνημμένα:

[1] Ε.Γ. της ΚΙΠΑΝ, «*Η θέση της ΚΙΠΑΝ για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών και την καταβολή διδάκτρων.*», 30 Μαρτίου 2015.

[2] «*Η θέση της Δ.Ε. της ΚΙΠΑΝ για το ερωτηματολόγιο του Προέδρου της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων προς τα Συμβούλια Ιδρύματος των ΑΕΙ: Αιδώς, κύριε Γαβρόγλου!*»

<http://www.esos.gr/arthra/43164/okto-proedroi-symvoylion-apantisan-sto-aitima-tis-voylis-gia-apologismo-kai-gia-tis>

[3] Mauritius: Education and Human Resources Strategy Plan 2008-2020,

https://wiki.creativecommons.org/wiki/Mauritius:_Education_and_Human_Resources_Strategy_Plan_2008-2020

[4] Mauritius: Tertiary Education Strategic Plan 2013-2025

<http://tertiary.govmu.org/English//DOCUMENTS/STRATEGY%20PAPER%202013%20WEB%20VERSION.PDF>

[5] Ghana: Education Sector Plan 2010 – 2020 (Vol. 1). <http://www.globalpartnership.org/content/government-ghana-education-strategic-plan-2010-2020-volume-1-policies-strategies-delivery>

Κοινοποίηση:

- Γραφείο πρωθυπουργού της Ελλάδος κυρίου **Αλέξη Τσίπρα**, Μέγαρο Μαξίμου, Ηρώδου Αττικού 19, Τ.Κ. 106 74, ΑΘΗΝΑ. primeminister@primeminister.gr alexis.tsipras@syriaza.gr
- Αρχηγό Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κύριο **Κυριάκο Μητσοτάκη**, Λεωφόρος Συγγρού 340, Καλλιθέα 17673, proedros@nd.gr
- Πρόεδρο ΠΑΣΟΚ, Κυρία **Φώφη Γεννηματά**, Χαριλάου Τρικούπη 50, 10680, Αθήνα, f.gennimata@parliament.gr gennimata@gmail.com
- Γ. Γραμματέα της Κ.Ε. ΚΚΕ, Κύριο **Δημήτρη Κουτσούμπα**, Λεωφόρος Ηρακλείου 145, Ν. Ιωνία, 14231, mailbox@kke.gr
- Πρόεδρο “ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ”, Κύριο **Σταύρο Θεοδωράκη**, Σεβαστουπόλεως 22, Αθήνα info@topotami.gr
- Πρόεδρο “ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ”, Κύριο **Πάνο Καμμένο**, Χαροκόπου 2 & Συγγρού 196, 17671 Καλλιθέα, <http://www.anexartitoiellines.gr>
- Πρόεδρο «Ένωσης Κεντρώων», Κύριο **Βασίλειο Λεβέντη**, Καρόλου 28, Αθήνα 104 37, athens@antidiaploki.gr
- Πρόεδρο ΔΗΜΑΡ, κύριο **Αθανάσιο Θεοχαρόπουλο**, a.theocharopoulos@parliament.gr proedros@dim-ar.gr
- Κύριο **Νικόλαο Φίλη**, Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι, minister@minedu.gov.gr
- Καθηγήτρια **Σία Αναγνωστοπούλου**, Αναπληρώτρια Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι.
- Καθηγήτη **Κώστα Φωτάκη**, Αναπληρωτή Υπουργό Έρευνας και Καινοτομίας, Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι, fotakis@iesl.forth.gr
- Καθηγήτη **Θεοδόση Πελεγρίνη**, Υφυπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι, tpelegr@ppp.uoa.gr
- Καθηγήτη **Γιάννη Παντή**, Γενικό Γραμματέα Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ανδρέα Παπανδρέου 37, 15180 Μαρούσι, gengram@minedu.gov.gr
- **Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων**
- **Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής των Ελλήνων**
- **Τμήμα Παιδείας Κομμάτων του Κοινοβουλίου**
- **Σύνοδο Πρυτάνεων Ελληνικών Πανεπιστημίων**, lilnikol@interel.uoa.gr
- **Σύνοδο Προέδρων Συμβουλίων Ιδρύματος Ελληνικών Πανεπιστημίων**, aleka.choulaki@cs.uoi.gr
- **Διοικούσα Επιτροπή της ΠΟΣΔΕΠ**, dioikousaepitropiposdep@googlegroups.com
- **Πρόεδρους Συλλόγων Καθηγητών Ελληνικών Πανεπιστημίων**
- **Σύνοδο Προέδρων ΤΕΙ**, chara@teikoz.gr
- Πρόεδρο ΟΣΕΠ/ΤΕΙ, Καθηγήτη Εφαρμογών **Απόστολο Κοκκόση**, akokkos@teipir.gr
- Πρόεδρο ΕΕΕ, Δρ. **Μαρία Κωνσταντοπούλου**, mkonstan@bio.demokritos.gr
- **Ομοσπονδίες & Συλλόγους Επιστημονικού, Εργαστηριακού και Διοικητικού Προσωπικού των ΑΕΙ**
- **MME**

